

концепції соціальної політики, яка би органічно поєднувала в собі вітчизняні традиції і позитивний досвід країн, які зарекомендували себе як соціальні, країни постійного людського розвитку.

Ключові слова: людина, суспільство, політика, соціальна політика, культура, соціальне забезпечення, виховання.

Makarenko B. State social policy as a matter of theory and practice of transformation of society.

The theoretical and practical problems of formation and implementation of a modern state social policy, the rich practical material, the author notes the extremely low efficiency of social policy in Ukraine, bringing achieved its main goals and objectives, a long time in Ukraine there was the realization that social policy which does not work on proactive, positive development of the socio-political and economic situation, not just turns into a brake, and lays the bomb under the reform, but at the same time – and the future of Ukraine, social policy financed by a residual principle and implemented after the fact, as response to changes in the general economic situation, according to the author's conclusion, the modernization of social policy is a top priority and urgent. Obviously, we must begin by creating a new concept of the social policies that are organically combined the domestic traditions and positive experience of countries that have established themselves as the country's social, country of human development.

Keywords: people, society, politics, social policy, culture, social welfare, education.

Корж М. О.

**УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЮВАННЯ
СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ НА РІВНІ ГРОМАДИ:
ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД**

У статті розглянуто особливості політики соціального захисту в західноєвропейських державах в умовах глобалізації та економічної кризи. Проаналізовано можливість використання політичного маркетингу в системі соціального захисту.

Ключові слова: соціальна політика, складові соціального захисту, шляхи розв'язання політичних та соціальних конфліктів.

Розвиток трансформаційних процесів в українському суспільстві у напрямі демократизації влади і управління, розбудови системи місцевого самоврядування, підвищення громадського інтересу до

різних форм участі населення у процесі прийняття рішень стосовно розвитку територіальної громади вимагають досягнення принципово нового рівня розуміння ролі і місця особи, окремого члена місцевої спільноти у цих процесах, усвідомлення власної відповідальності за результати публічного управління розвитком громади. Зростання вимог до відповідальності і результативності публічного управління громадськими справами зумовлює необхідність підвищення соціальної відповідальності за досягнення людино-орієнтованих цілей суспільного розвитку усіх учасників цього процесу, включаючи окрему людину як носія індивідуальних інтересів, потреб, мотивів, які реалізуються в державі і громадському суспільстві [1, 29].

В Україні нинішній етап розвитку механізмів регулювання соціальних процесів в країні характеризується підвищеною увагою до теоретико-методичних і прикладних аспектів розвитку взаємодії органів державного управління і місцевого самоврядування щодо створення і забезпечення умов розвитку людського потенціалу населення, підвищення добробуту і рівня життя людини, забезпечення реалізації прав громадян через місцеве самоврядування, підвищення відповідальності органів і посадових осіб державного управління і місцевого самоврядування у процесі суспільного розвитку, залишаючи практично поза увагою відповідальність самої людини за власний рівень і спосіб життя. Патерналістські тенденції спричиняють утриманські інтереси серед значної частини населення, незацікавленість у виробленні власної активної громадянської позиції, байдужість до громадських справ, пасивність і суспільну безвідповідальність [2, 114].

Визначення і особливості політичного маркетингу в галузі соціальної політики розкрито в працях Л.І. Ільчука, Я.І. Паська, В. Борденюк, Н. Борецької, В. Воронкової, Г. Губерної, Н. Діденко, В. Ільяшенко, О. Кожемяченко, П. Круш, А. Мельника, Г. Монастирського, В. Новикова та ін. Аналіз їхніх праць вказує на те, що соціальний маркетинг можна ефективно застосовувати як технологію вирішення проблем, коли спеціальні маркетингові механізми застосовуються з метою реалізації в суспільстві важливих ідей та конкретних проєктів.

Мета статті – дослідити складові системи організаційних підходів і прикладних засад удосконалення механізмів регулювання соціальних процесів на первинному рівні місцевого самоврядування в умовах трансформації суспільства, особливо адресної соціальної допомоги, досвід західноєвропейських країн, який можна використати в Україні.

Включення широких верств населення у процес демократизації і децентралізації влади і управління соціально-економічним розвитком країни і території потребує переосмислення сутності і змісту взаємодії населення, органів державного управління і місцевого самоврядування, бізнес-структур, інститутів громадянського суспільства на основі встановлення міри відповідальності усіх учасників на засадах соціального партнерства у процесі розбудови функціональних, структурних і організаційних механізмів управління суспільством.

Можливості національних моделей відбивають два такі взаємозв'язані показники: рівень ВВП (тобто рівень економічного розвитку) і рівень доходів на душу населення. Саме вони характеризують ступінь соціального розвитку. У відповідності до Концепції соціального забезпечення населення України після проголошення незалежності України було фактично розпочато створення національної системи соціального забезпечення. Державними гарантіями є: реалізація прав громадян на працю та на допомогу по безробіттю; оплата праці та мінімального розміру заробітної плати; підтримання життєвого рівня населення шляхом перегляду мінімальних розмірів основних соціальних гарантій в умовах зростання цін на споживчі товари та послуги; надання державної допомоги, пільг та інших видів соціальної підтримки малозабезпеченим громадянам і сім'ям, які виховують дітей. Допомогою із соціального забезпечення є: гарантовані, врегульовані нормами права разові або періодичні (щомісячні) грошові виплати соціального характеру з метою матеріальної підтримки громадян. Соціальний захист населення потребує удосконалення в частині упорядкування надання населенню соціальних гарантій, пільг та виплат.

Важливе значення для України має досвід Німеччини. Значний комплекс цілей і завдань, які стоять перед українським політикумом і владними структурами та повоєнними німецькими урядами, значною мірою схожі. У цьому сенсі досвід Німеччини щодо реалізації концепції соціалізації ринкового господарства є досить слухним і для нашої країни. Адже творче осмислення та раціональне її використання може сприяти посиленню конструктивності української економічної політики та її теоретичній корекції. Наша ситуація ускладнюється ще й тим, що з'явився прошарок осіб, які формують свою кар'єру в політиці на суспільному незадоволенні відповідною владою, а самі при цьому не мають ніяких конструктивних ідей і не володіють здатністю виконувати передвиборні обіцянки. Перманентні вибори в Україні, на яких такі політики «впливають на поверхню», формують у людей

зневіру у краще майбутнє в країні. Про це свідчить і масовий відплив наших співгромадян-заробітчаних за кордон. Масове заробітчанство в країнах Західної Європи та Росії перетворилося на прикмету української епохи незалежності.

Основним джерелом права соціального забезпечення України є Конституція України. Стаття 46 гарантує право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом. У ст. 92 Конституції України встановлено, що основи соціального захисту, форми і види пенсійного забезпечення визначаються виключно законами України.

Фінансування виплат здійснюється за рахунок коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування, державного бюджету та місцевих бюджетів. В основу реорганізації чинної системи соціального забезпечення покладені принципи: соціальне забезпечення поширюється тільки на громадян, які працюють за наймом, членів їхніх сімей та непрацездатних осіб. На громадян, які самостійно забезпечують себе працею, включаючи підприємців, осіб, зайнятих творчою діяльністю, членів кооперативів, фермерів, поширюються лише ті соціальні гарантії, у фінансуванні яких вони беруть участь; диференційований підхід до різних соціально-демографічних груп населення залежно від ступеня економічної самостійності, працездатності, можливостей підвищення рівня матеріального добробуту. Для непрацездатних громадян гарантується матеріальне забезпечення та соціальне обслуговування за рахунок соціального страхування і виплат із державного та місцевих бюджетів; перерозподіл економічної відповідальності за реалізацію соціальних гарантій між державою, підприємствами і громадянами. Держава має забезпечувати за рахунок бюджетних коштів лише мінімально гарантований рівень медичного, культурного, побутового та соціального обслуговування населення і, насамперед, найменш соціально захищених громадян. В Україні сформовано єдину систему

соціального захисту, яка передбачає централізоване правове регулювання, що гарантує на всій території країни однакові умови та норми, рівні можливості здійснення громадянами свого одного з найважливіших конституційних прав – права на соціальне забезпечення. Конституція України покладає на державу обов'язки створення всіх необхідних умов для здійснення цього права.

В Україні було прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання соціального забезпечення. Серед законів, які є джерелами права соціального забезпечення, значне місце посідають спеціальні закони, що регулюють професійну діяльність та соціальний захист, у тому числі пенсійне забезпечення окремих категорій осіб: державних службовців, працівників прокуратури, суддів, наукових працівників, народних депутатів, журналістів тощо. Система соціального забезпечення в Україні характеризується універсальністю. У ній фактично представлено всі форми і види соціального забезпечення, передбачені Міжнародною організацією праці (МОП) в конвенціях і рекомендаціях із соціального забезпечення [3]. Аналіз документів із соціального забезпечення дає підстави для висновку, що в Україні в основному діє пасивно-розподільна система соціального забезпечення, домінує категоріальний принцип соціального захисту населення згідно з чинними законодавчими нормами.

В Україні так і не було створено саме системи, тобто єдиної і внутрішньо несуперечливої структури законодавчих актів, які регулюють соціальний захист громадян України. Певним чином це пояснюється специфікою самої системи соціального захисту, яка має доволі складну структуру і в якій необхідно виділяти такі основні елементи, як пенсійне забезпечення, заходи охорони здоров'я та освіти, соціальна допомога, соціальне страхування тощо. Крім цих причин недосконалості чинного соціального законодавства можна виділити й такий фактор, як відсутність його орієнтації на об'єктивні критерії – фактичний рівень можливостей економіки України та реальні потреби конкретної людини. За кількістю нормативних актів з питань соціального забезпечення Україна досягла рівня провідних європейських країн. Однак проблемою є якість українських законів. Про це свідчить те, що 90% законів – це доповнення і зміни до вже чинних законів та закони про ратифікацію міжнародних договорів. Необхідна системність і плановість у розвитку національного законодавства. Соціальне законодавство має відповідати загальному напрямку реформ, меті соціального, правового, політичного та економічного розвитку, а також мати більш високу якість законів та

ступінь їх реалізації, більш досконалі дійові механізми їхнього забезпечення [4, 49].

В Україні домінує категоріальний принцип соціального захисту населення згідно з чинним соціальним законодавством. Запровадження процедури оцінки нужденності забезпечить принцип адресності в наданні соціальної допомоги та дозволить уникнути такого явища, як соціальне утриманство.

Досліджуючи питання про вибір стратегії соціального захисту в Україні вважається за доцільне звернутися до світового досвіду. В економічно розвинених державах здійснюється по-перше, політика, спрямована на запобігання бідності, по-друге, політика пом'якшення наявної бідності за допомогою звуження, але не повного подолання. Лише деякі країни Центральної і Східної Європи можуть дозволити собі здійснювати політику у чистому вигляді, деяким це не під силу. Ймовірно за все для них є доцільним проведення певної змішаної політики. Надійною підставою для проведення політики на початку перехідного періоду став економічно визначений прожитковий мінімум. Політика має відповісти на питання: наскільки слід скорочувати глибину бідності; чи потрібно допомагати всім соціальним групам однаковою мірою, чи має сенс зробити акцент на конкретних категоріях, таких як люди похилого віку, матері та діти молодшого віку; чи слід у проведенні цієї політики зосереджуватися на конкретних нестатках, таких як харчування, охорона здоров'я та освіта. Традиційні методи підтримки сім'ї і боротьби з бідністю є недосконалими [5, 6].

Виплати створюють негативні стимули так як для їх виплати необхідним є стягнення податків, так і тому, що вони не сприяють економічно ефективній поведінці людей; соціальна допомога, особливо в натуральному вираженні, пов'язана із високими адміністративними витратами, і відповідні органи зацікавлені в розширенні такого роду програм. Тому існує думка щодо боротьби з бідністю за допомогою грошових виплат. Заохочується споживчий вибір, полегшується функціонування ринку і знижуються адміністративні витрати.

Сформулася позиція, що немає необхідності в спеціальній адміністративній структурі, яка відповідає за надання допомоги і пільг; замість цього виплату допомоги слід об'єднати із системною оподаткуванням доходів. Подібні варіанти «гарантованого мінімального податку (відомі також як варіанти «гарантованого мінімального доходу») працюють таким чином: кожен громадянин чи родина

одержує від держави певний дохід (гарантований дохід), а тому вони виплачують податок з усього іншого доходу.

Країни півдня Європи (Франція, Італія, Іспанія) надають соціальну допомогу лише в останні кілька років і в них - за винятком Франції - відсутні загальні програми для бідних. У Греції і Португалії, незважаючи на хронічну бідність, немає скільки-небудь значних програм соціальної допомоги. Унаслідок цього важлива роль належить місцевим організаціям, що надають допомогу, таким як церква та благодійні структури. Існуючі програми поділяють нужденних за категоріями, згідно з якими виділяються групи одержувачів соціальної допомоги, таких як люди похилого віку, що одержують незначну пенсію чи зовсім її не мають, інваліди.

У Франції функціонує національна система допомоги (*revenue minimum d'insertion*), у рамках якої обмежується свобода дій чиновників і робиться акцент на повернення бідних у суспільство. Це досягається тим, що підтримка доходу ставиться в залежність від участі особи в програмах зазначеного «повернення». У більшості країн Західної Європи реалізуються варіанти політики, спрямованої на запобігання бідності, однак підходи до боротьби з бідністю в них дуже різні.

У країнах континентальної Європи (Німеччині, Австрії, Бельгії і Нідерландах) є чітке розмежування соціального страхування, заснованого на зроблених раніше внесках, і соціальної допомоги, що надається з бюджетних коштів. Надання адресної соціальної допомоги в рамках боротьби з бідністю головним чином розглядається як підтримка певного рівня доходу. Запроваджується в законодавчому порядку, але її виконання і фінансування здійснюють місцеві органи влади, причому у посадової особи, що відповідає за конкретну заявку, практично немає свободи у прийнятті рішень саме на місцевому рівні. Проблеми адресної соціальної допомоги в Україні досліджують Л. Ільчук та О. Давидюк [5, 7].

Зокрема, модель соціальної політики Німеччини у рамках різних наукових і політичних класифікацій зараховують до корпоративної моделі Бісмарка, або до моделі соціального страхування, пов'язаного із заробітком, або до континентальної моделі. Модель, основи якої впровадив канцлер Бісмарк у ХІХ ст., звичайно, зазнавала змін: обов'язкове солідарне соціальне страхування; активна діяльність „соціальних партнерів» (асоціацій роботодавців і численних профспілок, які представляють інтереси працюючих) і укладання колективних трудових угод; система координації, переговорів і домовленості між корпоративними суб'єктами, між соціальними

партнерами, чия автономія гарантована Конституцією, та фондами, які виплачують допомогу у випадку тимчасової непрацездатності; надання індивідуальних соціальних послуг переважно волонтерськими організаціями (католицькими, протестантськими, єврейськими, Червоним Хрестом, нерелігійними організаціями). Система соціального захисту в Німеччині була й залишається «змішаною», об'єднуючі державні, професійні, волонтерські та приватні інституції. Громадяни часто отримують допомогу більше ніж з одного джерела [6, 14].

Основу соціальних програм у Німеччині складають грошова допомога та послуги, які фінансують переважно за рахунок внесків соціального страхування та місцевих податків. Складові системи соціальної допомоги: допомога при народженні дитини, адресна допомога безробітним, допомога сім'ям, допомога при довготерміновому догляді, допомога на прожиття (виплачують учасникам професійного навчання, перенавчання та реабілітаційних програм), допомога жертвам війни, муніципальна адресна допомога малозабезпеченим, допомога біженцям, спеціальна допомога тим, хто має функціональні обмеження, мешкає у стаціонарних закладах, допомога на отримання юридичної консультації тощо.

Аргументом на користь адресної соціальної допомоги є її здатність враховувати розмір сім'ї. У реформованих системах соціального страхування виплати зазвичай надаються індивідам і не пов'язані з розміром сім'ї. Ці зміни раціональні, оскільки більш тісний зв'язок між внесками і розміром виплат сприяє як підвищенню ефективності, так і горизонтальній справедливості, навіть якщо в деяких системах має місце певний перерозподіл. Адресна соціальна допомога є інструментом, який дозволяє враховувати всі відмінності, які не охоплюють інші виплати. Відміна субсидій та пільг негативно впливає на незахищені групи населення. Тому її слід поєднувати із збільшенням витрат на соціальну допомогу і зміцненням адміністративного потенціалу з тим, щоб забезпечити надання відповідних послуг. Перевага цього підходу в тому, що заміна загальної, нецільової дотації адресними виплатами дозволить спрямувати на боротьбу з бідністю лише частину звільнених у результаті відміни субсидій та пільг ресурсів, а кошти, які залишаться, можна використати для скорочення дефіциту державного бюджету [7, 26].

Актуалізація функцій соціальної координації, мотивації, організації та регулювання, виокремлення функції інформатизації у системі муніципального менеджменту як основи соціального

партнерства і взаємодії у забезпеченні соціальної стійкості населення, широке залучення недержавних організацій до надання публічних послуг населенню вимагають створення принципово нового підходу до формування механізму забезпечення соціальної стійкості населення на первинному рівні місцевого самоврядування. Під таким механізмом слід розуміти сукупність взаємопов'язаних і взаємообумовлених організаційних, правових, матеріально-фінансових, політичних, інституціональних та інформаційних засобів впливу органу місцевого самоврядування на ті суспільні відносини, що перебувають у межах його повноважень. Механізм регулювання соціальних процесів шляхом формування і зміцнення соціальної стійкості населення на рівні територіальної громади, який складається з 5 блоків, наприклад, блок забезпечення економічної безпеки і розвитку. Забезпечує гарантії участі населення у функціонуванні економічної підсистеми розвитку території через підтримання соціальної орієнтації ринкової економіки, спрямування економічної свободи на створення умов для високої якості трудового процесу і професійного розвитку, заохочення населення і створення умов для продуктивної зайнятості через підвищення економічної активності населення, якісне формування й ефективну реалізацію трудового потенціалу, у тому числі - шляхом стимулювання розвитку власних можливостей населення.

Блок гарантій демократичного устрою і демократичного розвитку. Забезпечує реалізацію територіальною громадою конституційного права на самоврядне вирішення своїх місцевих проблем на основі сприяння свідомому залученню кожного громадянина до процесу життєдіяльності територіальної спільноти, згуртуванню, зміцненню самої спільноти як цілеорієнтованої системи індивідів, забезпеченню суспільної злагоди, розвитку інфраструктури громадянського суспільства.

Блок забезпечення культурно-побутових прав і свобод та культурного розвитку. Забезпечує гарантії задоволення культурних інтересів населення, включаючи освіту і науку, охорону здоров'я і громадського порядку, відпочинок і проведення вільного часу, релігійні уподобання, побутові потреби і звички, з метою удосконалення духовного світу людини у контексті наближення її до загальноцивілізаційних цінностей поряд зі збереженням творчого потенціалу індивіда як члена самобутньої спільноти [7, 33].

Серед сукупності причин основними є дві: перша – дефіцит держбюджету, друга – збільшення контингенту осіб, які претендують на отримання будь-яких послуг у пільговому режимі. З виникненням цих причин держава дедалі менше спроможна виконувати фінансові

зобов'язання щодо відповідних категорій населення, а деякі пільги набувають статусу декларативних і виплати за ними не здійснюються.

Основними завданнями органів місцевого самоврядування первинного рівня є: сприяння утворенню і розвитку організацій, спілок, об'єднань населення за індивідуальними професійними, творчими, культурними, побутовими та іншими інтересами; інформаційна підтримка та сприяння встановленню взаємозв'язків між ними і громадою з метою більш повного розкриття внутрішнього потенціалу індивідууму і соціальних спільнот; заохочення громадян до участі у місцевому публічному житті через сприяння створенню органів самоорганізації населення шляхом інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення і надання інформаційної, організаційної і методичної підтримки органам самоорганізації населення, матеріально-фінансового забезпечення реалізації їх функцій; розвиток форм і методів взаємодії органів місцевого самоврядування з організаціями і об'єднаннями громадян, що не відносяться до органів самоорганізації населення і є виразниками інтересів певної частини населення в окремих сферах життєдіяльності і розвитку; сприяння розвитку соціальних технологій діалогової взаємодії на соціально-інституційному і особистісному рівнях у місцевому самоврядуванні; підготовка кадрів і підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування для забезпечення нових підходів і реформування діяльності відповідно до принципів соціального партнерства, інформаційної забезпеченості соціального діалогу і процесу прийняття рішень; сприяння розвитку принципів, форм і методів організації надання послуг населенню у системі соціального партнерства.

Світові і вітчизняні тенденції розвитку соціальних процесів зумовлюють необхідність поглиблення теоретико-методичних і організаційних засад розвитку механізмів їх регулювання на основі підвищення соціальної відповідальності і забезпечення соціальної стійкості на рівні держави, суспільства і окремої особи. Узагальнення науково-теоретичних підходів до регулювання процесів соціального розвитку в Україні дозволило встановити, що соціальна орієнтація як закономірність суспільного розвитку країни заснована на поєднанні консервативної, соціально-демократичної і ліберальної моделей соціальної держави, невід'ємною характеристикою якої є забезпечення соціальної безпеки суспільства і окремої особи, що втілюється через соціальну політику держави і регіонів, спрямовану на реалізацію взаємопов'язаних захисної функції і функції розвитку. Однією з основних вимог соціальної безпеки є підвищення соціальної

відповідальності держави, бізнесу і особи за стійкість населення і країни до соціальних збурень, зміни соціально-економічних факторів розвитку. Обґрунтовано необхідність підвищення ролі первинного рівня місцевого самоврядування у підвищенні соціальної активності населення і забезпеченні соціальної стійкості особи –соціальної групи – суспільства – держави через самовизначення, самореалізацію і підвищення соціальної відповідальності за власний і громадський розвиток.

Регулювання соціальних процесів на основі соціального партнерства органів державного управління, бізнес-структур і органів місцевого самоврядування, включає: збереження провідної ролі держави у забезпеченні і гарантії прав усіх громадян; широку реалізацію функції держави як посередника у соціальному діалозі; підвищення соціальної відповідальності бізнесу і зацікавленості бізнес-структур у вирішенні соціальних проблем території; здійснення місцевим самоврядуванням функцій реалізації власних і делегованих державою повноважень із соціального захисту населення, фактору волевиявлення і реалізації прав громадян, об'єднуючої ідеї як фактору самоорганізації та підвищення соціальної активності й соціальної відповідальності населення; формування нової соціальної моделі взаємодії партнерів щодо подолання вилучення особи з соціального життя. Розроблено механізм регулювання соціальних процесів на засадах соціального партнерства задля формування і підвищення соціальної стійкості населення.

Реалізація функцій місцевого самоврядування сприятиме формуванню у населення активної соціальної позиції, почуття причетності і соціальної відповідальності за стан громади; враховувати інтереси різноманітних груп і верств населення через індивідуальні інтереси окремих осіб; поєднувати територіальний аспект з трудовою, економічною, соціально-культурною та іншими сферами інтересів населення. Це потребує функціональних трансформацій системи муніципального менеджменту у бік посилення функцій соціальної координації, регулюючої, організаційної та мотиваційної функцій, надання самостійного значення функції інформаційного забезпечення у системі муніципального менеджменту.

Актуальним є дослідження організаційно-методичних підходів і механізмів регулювання соціальних процесів на рівні територіальної громади, який складається з блоків соціально-гуманістичного розвитку, блоків економічної та екологічної безпеки, блоків гарантії демократичного устрою, гарантій культурно-побутових прав і свобод, блоку підтримання демографічного стану території, які разом

складають сферу формування соціальної стійкості населення (сферу простого відтворення), на основі якої здійснюється поступовий перехід до зміцнення соціальної стійкості населення (сфери розширеного відтворення), що забезпечується блоками економічного, екологічного, демографічного, культурного і демократичного розвитку на засадах соціального партнерства і підвищення ролі органів самоорганізації населення території.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Кремень В. Г.* Україна: ідентичність у добу глобалізації: (начерки метадисциплінар. дослідж.) / Василь Кремень, Василь Ткаченко. – К. : Т-во «Знання» України, 2013. – 415 с.
2. *Пасько Я. І.* Соціальна держава і громадянське суспільство: співпраця versus протистояння. – К. : ПАРАПАН, 2008. – 272 с.
3. *Семигіна Т. В.* Соціальна політика у глобальному вимірі / Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія»; Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця. – К. : «Пульсари», 2003. – 52 с.
4. *Дікон Б.* Глобальна соціальна політика. Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту / Боб Дікон, Мішель Халс, Пол Стабс (пер. з англ. А. Олійник). – К. : Основи, 1999. – 347 с.
5. *Ільчук Л. І.* Адресність соціальних допомог / Л.І. Ільчук, О.О. Давидюк // Вісник пенсійного фонду України. – 2008. – № 5. – С. 5-8.
6. *Денні П.* Вступ до основних принципів соціального забезпечення / пер.з англ. А.І. Масалова. – Х. : Каравела, 2002. – 144 с.
7. Соціальні стандарти та соціальні гарантії: теоретичні аспекти, проблеми, світовий досвід. – К. : Центр перспективних соціальних досліджень Мінпраці та НАН України, 2007. – 320 с.

***Корж М. А.* Усовершенствование механизмов регулирования социальных процессов на уровне общины: западноевропейский и украинский опыт.**

В статье рассматриваются особенности политики социальной защиты в западноевропейских государствах в условиях глобализации и экономического кризиса. Анализируются возможности применения политического маркетинга в системе социальной защиты.

Ключевые слова: социальная политика, элементы социальной защиты, пути разрешения политических и социальных конфликтов.

***Korzh M. O.* Improvement of the mechanisms of regulation of social processes at the community level: the West European and Ukrainian experience.**

The particularities of the social care policies in the West European countries under the conditions of globalization and the economic crisis are

analysed. The possibilities of use of political marketing in the social care system are considered.

Keywords: social policy, elements of social care, ways to resolve political and social conflicts.

Блінова Є. В.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ «КОЛЬОРОВИХ РЕВОЛЮЦІЙ»

У статті розглянуто концептуальні підходи в теоретичних дослідженнях «кольорових революцій», розкрито сутність поняття «кольорових революцій» як новітнього соціально-політичного явища, проаналізовано особливості підходів західних та вітчизняних вчених до аналізу походження і наслідків цього явища.

Ключові слова: революція, маси, демократія, «кольорові революції».

Початок ХХІ століття виявив новий феномен у політичній трансформації – так звані «кольорові революції», які породили зміну політичних еліт, геополітичну переорієнтацію та зовнішньополітичні стратегії тощо. Водночас вчені політологи досі не дійшли консенсусу в оцінці ролі «кольорових революцій» у зміні національних інтересів держав та їх зовнішньополітичного курсу, як і внутрішньополітичної розстановки сил. Оскільки дослідження цього відносно нового явища знаходяться лише на початковому етапі важливо визначити основні розбіжності в підходах до розуміння ролі і причин цього явища.

На сьогодні феномен «кольорових революцій» є об'єктом досліджень таких науковців й практиків, як М. Макфол, Бо Фейтянь, С. Фішер, П. Жулуь, Д. Чженцинь, П. Стиков, Г. Герд, Т. Тудорою, Дж. Голдстоун, К. Бринтон, Дж. Данн, С. Хантінгтон, І. Валлерстайн, Ш. Ейзенштадт, С. Грин, Г. Хейл. В Росії до проблем «кольорових революцій» зверталися такі науковці як А. Юнггерр, Т. Полляніков, Г. Прокопов, Б. Блехман, О. Панарин, Т. Самсонова, А. Сеняков, В. Граждан, Р. Артеменко, М. Кузьмин. В Україні це питання вивчали Г. Почепцов, В. Полохало, В. Антонечко, Є. Головаха, С. Катаєв, І. Кресина, О. Стойка, С. Балан, О. Ванников, А. Ткачук.

Мета дослідження – аналіз концептуальних особливостей підходів до дослідження кольорових революцій як новітнього соціально-політичного явища.